

บทที่ ๑

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา เศรษฐกิจขึ้นพื้นฐานแบบเกษตรกรรมโดยมีลักษณะเป็นชนบทอยู่มาก จากการสำรวจสำมะโนประชากรในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ พบว่าในจำนวนประชากรทั้งหมดกว่า ๓๔ ล้านคนนั้น เกือบร้อยละ ๙๕ เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม^๑ การเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพาะปลูก เป็นแหล่งผลิตและแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญมากที่สุดของประเทศ กล่าวคือรายได้ของประเทศกว่าร้อยละ ๒๖ ได้มาจากการเกษตร^๒ ดังนั้นกิจกรรมด้านการเกษตรจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดต่อเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะยกระดับรายได้และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนและเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจที่เลี้ยงตัวเองได้ ตลอดจนเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย นโยบายดังกล่าวได้ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๙^๓ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจะมุ่งพัฒนาเฉพาะการเกษตรอย่างเดียวไม่เป็นการเพียงพอ รัฐบาลจำเป็นต้องพัฒนาค้นอุตสาหกรรมควบคู่กันไปด้วยเพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้เกิดขึ้นภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการ

^๑สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สมุดสถิติรายปีประเทศไทยบรรพ ๓๐, ๒๕๑๕-๒๕๑๖ (พระนคร: สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๑๔), หน้า ๒๐.

^๒พัฒนาการแห่งชาติ, กระทรวง, วันคล้ายสถาปนากระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ (พระนคร : สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๑๐), หน้า ๑๖.

^๓ประหยัค บูรณศิริ, "การเพิ่มประชากรกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย", ในการสัมมนาทางวิชาการแห่งชาติเรื่องประชากรแห่งประเทศไทยครั้งที่ ๒ (พระนคร : กองวิจัยสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, ๒๕๐๘), หน้า ๓๑๓.

ประหยัดเงินตราต่างประเทศในการสั่งซื้อสินค้าเข้าประเทศและเพื่อเป็นแหล่งรับวัตถุดิบ
 อีกด้วย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติระยะที่ ๒ รัฐบาลก็ได้มองไว้ชัดเจนว่า การปรับ
 ปรงและการขยายกิจการทางอุตสาหกรรมของประเทศเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาและให้
 การสนับสนุน พร้อมกับโครงการเร่งผลิตผลการเกษตร^๑ ซึ่งหมายความว่า โครงสร้างของ
 ระบบเศรษฐกิจอันได้แก่กิจการเกษตร อุตสาหกรรม ธุรกิจ และบริการ จะเปลี่ยนแปลง
 ไปในทางที่จะลดความสำคัญทางกิจการเกษตรให้น้อยลง และเพิ่มความสำคัญกิจการด้าน
 อื่น ๆ ขึ้นเป็นลำดับ จากการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงทางด้านโครงสร้างของการผลิตและ
 แรงงานของประเทศแล้ว ปรากฏว่าผลิตภัณฑ์ในประเทศระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๒
 สัดส่วนของสาขาอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ได้เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ ๑๓.๕ เป็นร้อยละ
 ๑๖.๖ และสาขาบริการจากร้อยละ ๔๖.๙ เพิ่มเป็นร้อยละ ๕๑.๕ ในทางตรงข้าม สัดส่วน
 เกษตรกรรมจากร้อยละ ๓๘.๘ กลับลดลงเหลือร้อยละ ๓๑.๕ เท่านั้น สำหรับแรงงาน
 จำแนกตามกลุ่มประกอบอาชีพปรากฏว่าสัดส่วนของแรงงานในสาขาอุตสาหกรรมจากร้อยละ
 ๓.๘ เพิ่มเป็นร้อยละ ๘.๕ และแรงงานในสาขาอื่น ๆ เพิ่มจากร้อยละ ๑๔.๖ เป็น ๑๗.๒
 ส่วนแรงงานเกษตรกรรมได้ลดลงจากร้อยละ ๘๑.๖ เหลือร้อยละ ๗๘.๓^๒ ซึ่งแสดงให้เห็น
 เห็นว่าประชากรได้หันมาประกอบอาชีพทางด้านอื่นมากขึ้นกว่าแต่ก่อนซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า
 สัดส่วนของการเกษตรลดลงนี้เนื่องมาจากจำนวนและขนาดของที่ดินที่ชาวเกษตรเป็นเจ้าของ
 ของลดลงทำให้แนวโน้มที่จะทำเกษตรลดลงและอีกประการหนึ่งคือการย้ายถิ่นที่ทำได้คน

^๑สถาบันการเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
 แห่งชาติฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔ (พระนคร : สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี,
 ๒๕๑๐) หน้า ๑๕๕.

^๒ Fuhs W. Friedrich and Jan Vingerhoest, Rural Manpower
 Rural Institution and Rural Employment in Thailand (Bangkok: Manpower
 Planing division National Economic development Board, 1972), p. 7.

เปลี่ยนอาชีพในเมือง ดังนั้นน่าจะเป็นไปได้ว่าผลการศึกษาที่ปรากฏว่าความนิยมของชาว
ชนบทซึ่งเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ที่นิยมให้บุตรหลานประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้เปลี่ยนแปลง
ไปแล้ว^๑ โดยเฉพาะในเขตเมืองประชากรส่วนมากประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่แตกต่างกันไป
และมีส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม^๒

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาถึงแนวโน้มดังกล่าว โดยศึกษาปัจจัยที่คาดว่าจะมี
อิทธิพลต่อแนวความคิดของหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวอันได้
แก่ ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากร ซึ่งคาดว่าจะอาจยังผลให้แนวความคิดในเรื่อง
นี้แตกต่างกันแม้บุคคลเหล่านี้จะอยู่ในสังคมเดียวกันหากแต่มีสภาพแวดล้อมต่างกัน เช่น ใน
เขตชนบทและเขตเมือง เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกันทางสังคม
เศรษฐกิจและประชากร ระหว่างเขตชนบทและเขตเมืองอาจยังผลต่อความแตกต่างใน
แนวความคิด เรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวในเขตชนบทและเขตเมือง

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่วิจัยเกี่ยวกับการเลือกอาชีพทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ ส่วนใหญ่มักจะศึกษาแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของนักเรียนนักศึกษา
การศึกษาเกี่ยวกับแนวความคิดในการเลือกอาชีพโดยทั่วไปมีอยู่น้อยมากและจากผลการศึกษา
เหล่านั้นพบว่า ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรที่แตกต่างกันมีอิทธิพลอย่างยิ่งที่

---

^๑ คำควน ภวัชรานนท์, "ฐานะความเป็นอยู่ของชาวชนบทไทย," วารสารสังคม
ศาสตร์ ๘ (กรกฎาคม ๒๕๑๔) : หน้า ๑๖๐ - ๑๖๑.

^๒ พิธิศ พิทักษ์เทพสมบัติ และ สุวัทนา วิบูลย์เศรษฐ์, เอกสารวิจัยหมายเลข๑๒
สรุปผลการวิจัยของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
เศรษฐกิจ และประชากรไทย (กรุงเทพมหานคร : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), หน้า ๔.

ทำให้แนวความคิดในการเลือกอาชีพแตกต่างกันด้วย ทั้งนี้โดยจะแยกพิจารณาปัจจัยดังกล่าวตามลำดับต่อไปนี้

๑. ปัจจัยทางสังคม

๑.๑ การศึกษา เป็นปัจจัยทางสังคมประการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อทัศนคติในการเลือกอาชีพ ได้มีผู้ทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่านักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาต่างกันจะเลือกอาชีพต่างกันด้วย^๑ บละเบ็ญจา จิรภัทรพิมล^๒ ได้ทำการศึกษาความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาที่ไค้ผลทำนองเดียวกันคือพบว่า นักศึกษาที่บิดามารดามีการศึกษาระดับเดียวกันจะมีความมุ่งปรารถนาทางอาชีพที่ในลักษณะเดียวกันและแตกต่างไปจากนักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาแตกต่างกันออกไป พรรณี เปรมชัยเรูียร^๓ พบว่า การศึกษามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความนิยมในการเลือกประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาวซึ่งยิ่งการศึกษาสูง ความนิยมที่จะเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมจะลดน้อยลงไปกว่าอาชีพอื่น ๆ เช่น อาชีพรับราชการซึ่งเป็นที่ยอมรับมากในหมู่ผู้มีการศึกษาสูง

^๑ จุฬาลกรณ์ วรสุมนต์, "ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕), หน้า ๘๗.

^๒ บละเบ็ญจา จิรภัทรพิมล, "ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ และ ๕" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖), หน้า ๑๒๒.

^๓ พรรณี เปรมชัยเรูียร, "ความนิยมของหัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทไทยในเรื่องการประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๑๐๑.

๑.๒ เขตที่อยู่อาศัย

Ginzberg¹ กล่าวว่าความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยจะมีผลในการเลือกแบบของอาชีพรวมทั้งขบวนการของการตัดสินใจเลือกงาน จากการศึกษาของ William H. Sewell and Alen M. Orenstein² ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่อยู่ในชนบทหรือชุมชนเล็กๆ โดยเฉพาะเด็กผู้ชายจะมีความมุ่งปรารถนาที่จะเลือกประกอบอาชีพที่มีตำแหน่งสูงอยู่ในระดับต่ำกว่าผู้ที่มาจากเมืองใหญ่ และ Collazo³ ได้ศึกษาวิจัยการวางแผนอาชีพของเด็กหนุ่มชาวเปอร์โตริกันพบว่า นักเรียนชายหญิงที่อาศัยอยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมในเมืองบิคาประกอบอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการ นักเรียนพวกนี้ส่วนใหญ่จะเลือกอาชีพชั้นสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชนบทบิคาเป็นเวลานานหรือกรรมกรนักเรียนส่วนมากจะเลือกอาชีพในระดับต่ำ

๑.๓ การศึกษาเกี่ยวกับโลกภายนอก

พบว่า การศึกษามีผลบ้างเล็กน้อยในการเปลี่ยนความนิยมต่ออาชีพเกษตรกรรมให้ลดลงไปกว่าเดิม แต่ก็ยังเป็นอาชีพที่นิยมมากที่สุดอยู่ ความนิยมในอาชีพเกษตรกรรมจะน้อยกว่าอาชีพรับราชการเนื่องจากการศึกษาของผู้รั้งวิทยุสูงขึ้น และการอ่านหนังสือพิมพ์ก็พบว่าผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวันจะนิยมให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลงและนิยมน้อยกว่าอาชีพรับราชการเช่นกัน แต่ถึงแม้จะอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน เมื่ออายุสูงขึ้นก็ยังนิยมอาชีพเกษตรกรรมอยู่มากแต่ไม่มากไปกว่าอาชีพรับราชการ^๔

¹ Eli Ginzberg, The Development of Human Resources, (New York: McGraw - Hill Book Co., 1966) p.53.

² William H. Sewell and Alan M. Orenstein, "Community of Residence and Occupational Choice", American Journal of Sociology 70 (1964 - 5) : 551 - 563.

³ Jenaro C. Collazo, "Occupation plans of Puerto Rican Youth", Dissertation Abstracts, 28 (October 1967) : 1534 - 1535.

^๔ พรณี เปรมมีเรียม, "ความนิยมของหัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทไทยในเรื่องการประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาสังคมบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๑๐๑.

๒. ปัจจัยทางกาน เศรษฐกิจและอาชีพ

๒.๑ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

Galler¹ ได้ศึกษาความสนใจของเด็กวัยรุ่นเกี่ยวกับอาชีพพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางมักมีแนวโน้มที่จะเลือกอาชีพที่ค่อนข้างใช้วิชาการสูง ส่วนเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ ถ้าเป็นเด็กวัยรุ่นชายจะมีจำนวน ๑ ใน ๓ ที่สนใจอาชีพธุรกิจและอาชีพที่ใช้ทักษะสูง แต่ถ้าเป็นเด็กวัยรุ่นหญิงส่วนมากต้องการอาชีพในสำนักงาน เช่น เสมียนและพนักงานค่าง ๆ และ Chanry² ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกอาชีพของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่มาจากชุมชนที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะพิจารณาเลือกอาชีพทางการเงิน การควบคุมงานและความมีเกียรติสูงกว่านักเรียนที่มาจากชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า

๒.๒ อาชีพของบิดา จากผลการวิจัยที่ผ่านมาทั้งในและต่างประเทศพบว่า อาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังในการเลือกอาชีพของบุตรมาก เช่น การศึกษาของเบญจา จิรภัทรพิมล^๓ พบว่ามีนักศึกษามากกว่ากึ่งหนึ่งปรารถนาที่จะประกอบอาชีพเช่นเดียวกับอาชีพของบิดา

¹E.H. Galler, "Influence of Social Class on Children's Choices of Occupation", Elementary School Journal 51 (April 1951): 439 - 445.

²Chanry Reece Choman, "Vocational Values of Children as They Relate to Economic Grade Level, Sex and Parental Occupational Level", (Dissertation Abstracts) 69 (March - April 1969) : 3958 - 3959.

^๓เบญจา จิรภัทรพิมล, "ความมุ่งปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ ๑ และ ๔" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖), หน้า ๑๒๐.

จุมพล ทิมพานิช^๑ ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดากับแผนประกอบอาชีพ
 ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ แผนกวิทยาศาสตร์ที่บิดา
 มีอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชนและพ่อค้าส่วนใหญ่จะเลือกเป็นแพทย์ ขณะที่นักเรียนที่บิดาเป็น
 ข้าราชการเลือกอาชีพที่น้อยกว่า ส่วนนักเรียนแผนกศิลปศาสตร์ที่บิดามีอาชีพทำงานอิสระ
 และเป็นข้าราชการจะเลือกอาชีพข้าราชการเป็นจำนวนมากกว่านักเรียนที่บิดามีอาชีพเป็น
 ลูกจ้างเอกชนและพ่อค้า พรณี เปรมชัย^๒ พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างยิ่งระหว่างอาชีพ
 ของบิดาของหัวหน้าครัวเรือนชายกับความนิยมในเรื่องการประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาวของ
 หัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทคือบิดาของหัวหน้าครัวเรือนมีอาชีพเช่นใด หัวหน้าครัวเรือน
 ก็นิยมให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพนั้นเช่นกัน หัวหน้าครัวเรือนที่มีบิดาประกอบอาชีพเกษตร
 กรรมก็นิยมให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพเกษตรกรรมด้วย Richard M. Stephenson³
 ได้ศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหวังและการวางแผนในการประกอบอาชีพของนักเรียนพบว่า
 นักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ทางด้านวิชาการในระดับสูง เช่น แพทย์
 หมายควม นักบริหาร ก็มักจะมี ความมุ่งหวังและต้องการที่จะต้องประกอบอาชีพที่ต้องใช้
 วิชาการในระดับสูงด้วย ส่วนนักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้
 ทางด้านวิชาการมากนัก เช่น กรรมกรก็หวังที่จะประกอบอาชีพเดิมของบิดามารดา

^๑จุมพล ทิมพานิช, "แผนการศึกษาและการประกอบอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), หน้า ๑๓๖ - ๑๓๗.

^๒พรณี เปรมชัย, "ความนิยมของหัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทไทยในเรื่องการประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), หน้า ๕๗.

³ Richard M. Stephenson, "Occupation Aspiration and Plan of Ninth Graders", The Journal of Educational Research 49 (May 1955):

ซึ่งจากที่ Stephenson ได้ศึกษาที่ R. Kroger and C.M. Loutit¹ ก็ได้ผลในการศึกษาทำนองเดียวกันก็พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดากับความมุ่งหวังในอาชีพของนักเรียน

ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๒-๑๙๖๖ Mowserian Heath and Rothery² ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่นักเรียนเลือกกับอาชีพของบิดาพบว่า นักเรียนทั้งชายและหญิงส่วนมากเลือกอาชีพในระดับสูงกว่าอาชีพที่มีความยากกำลังประกอบอยู่

๒.๓ อาชีพ

จากผลการศึกษาความนิยมในเรื่องการประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาวของหัวหน้ากรัวเรือนชายชาวชนบทไทย^๓ พบว่าอาชีพของหัวหน้ากรัวเรือนชายมีผลต่อความนิยมในการประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาวด้วย ก็หัวหน้ากรัวเรือนที่เป็นเกษตรกรรมมักจะนิยมอาชีพเกษตรกรรม ข้าราชการก็เลือกอาชีพรับราชการ ผู้ที่ค้าขายก็เลือกอาชีพค้าขาย ยกเว้นหัวหน้ากรัวเรือนที่มีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๘ ขึ้นไปนิยมอาชีพข้าราชการมากกว่าอาชีพค้าขาย

¹ R. Kroger and C.M. Loutit, "The Influence of Father's Occupation on Vocational Choices of High School Boys", The Journal of Applied Psychology 14 (September 1953): 203 - 212.

² Richard Mowserian, Brain R.G. Heath and John W.M. Royhney, "Superior Student's Occupational Preferences and Their Father's Occupation", The Personal and Guidance Journal 45 (1966): 238 - 242.

^๓ พรณี เปรมษ์เรี๋ยร, "ความนิยมของหัวหน้ากรัวเรือนชายชาวชนบทไทยในเรื่องการประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคมบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๑๐๒.

๓. ปัจจัยทางสภาพประชากร

๓.๑ อายุ Ginzberg¹ พบว่า การเลือกที่จะประกอบอาชีพใดนั้นเป็นที่ทราบกันดีว่าไม่ได้เกิดจากการตัดสินใจอย่างเดียวแต่ประกอบด้วยหลายอย่าง สิ่งแรกที่พบก็คือการตัดสินใจเลือกงานขึ้นอยู่กับอายุและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล Galler² ได้ศึกษาความสนใจของเด็กรุ่นเกี่ยวกับอาชีพพบว่า เด็กอายุระหว่าง ๑๒ - ๑๔ ปี ทั้งชายและหญิงต่างก็มีความกระตือรือร้นในเรื่องอาชีพและอาชีพที่สนใจก็มีได้สูงไปกว่าหรือดีไปกว่าระดับอาชีพของบิดามารดา นอกจากนี้ในรายงานของ Maunder³ ก็ได้กล่าวไว้ว่าคนหนุ่มที่มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี และไม่เคยมีอาชีพมาก่อนมักจะเลือกทำงานในประเภทที่ใช้แรงงาน

พรณี เปรมีษเรีเยร^๔ ศึกษาพบว่าระดับอายุมีอิทธิพลต่อความนิยมในการประกอบอาชีพคือหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยนิยมอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าผู้ที่สูงอายุ

¹ Eli Ginzberg, "The Development of Human Resources" (New York: McGraw - Hill Book Co., 1966), p. 53.

² E.H. Galler, "Influence of Social Class on Children's Choices of Occupation", Elementary School Journal 51 (April 1951): 439 - 455.

³ W.R. Maunder, Employment in an Underdevelopment Area, (Jamaica: Yale University Press Inc., 1960), p. 87.

^๔ พรณี เปรมีษเรีเยร, "ความนิยมของหัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทไทยในเรื่องการประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๑๐๒.

๓.๒ จำนวนบุตรในอุคมถก จากผลการศึกษาของพรณี เปรมีษ์เรี๋ยร^๑ พบว่า
 หัวหน้าครัวเรือนชายในเขตชนบทที่ถือการมีบุตรระหว่าง ๐-๓ คน และ ๔-๖ คน นิยมให้
 คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอันดับแรก และรองลงมาคืออาชีพรับราชการ
 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนชายที่ถือการมีบุตร ๗ คนขึ้นไปนิยมอาชีพเกษตรกรรมมากกว่าหัวหน้า
 ครัวเรือนที่ถือการมีบุตร ๐-๓ คน และ ๔-๖ คน อาชีพที่นิยมรองลงมาคืออาชีพรับราชการ

แนวความคิดที่สำคัญ

ในการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนชายเขตชนบทและเขตเมือง
 ต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเพื่อพิสูจน์สมมติฐานใด ๆ หากมุ่ง
 ที่จะศึกษาเพื่อค้นคว้าหาข้อเท็จจริงว่ามีปัจจัยอะไรบางที่จะเข้ามามีอิทธิพลต่อแนวความคิด
 ของหัวหน้าครัวเรือนชายเหล่านี้ในการเลือกอาชีพคนหนุ่มสาวในทั้ง ๒ เขตบ้าง โดยแบ่ง
 ปัจจัยเหล่านั้นออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ ๆ คือ ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และประชากร
 และจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกันว่าปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ ประชากรที่ต่างกันระหว่าง
 เขตชนบทและเขตเมือง จะยังผลให้เกิดความแตกต่างขึ้นในแนวความคิดเรื่องการเลือกอาชีพ
 ของคนหนุ่มสาวหรือไม่, อย่างไร โดยให้ทั้งแนวความคิดสำหรับเป็นแนวทางในการศึกษา
 ไว้ดังนี้

ทางด้านสังคม โดยทั่วไปแล้วมักพบว่าสังคมเมืองเป็นสังคมที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี
 กว่าสังคมชนบทโดยเฉพาะในเรื่องที่มีผลต่อคุณภาพของชีวิต เช่น การศึกษา การเป็นเจ้าของ
 ของใช้สมัยใหม่ การได้รับการบริการด้านการแพทย์ที่ดีกว่าเหล่านี้เป็นต้น และยังเป็นสังคม
 เปิดทำให้ประชากรในเขตเมืองมีโอกาสในการเลื่อนฐานะทางสังคมของตนมากกว่าชาวชนบท
 เนื่องจากสภาพทางสังคมที่แตกต่างกันระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบทที่น่าจะมีผลทำให้
 แนวความคิดที่มีต่อหัวหน้าครัวเรือนชายในทั้ง ๒ เขตของการเลือกอาชีพคนหนุ่มสาวแตกต่าง

^๑พรณี เปรมีษ์เรี๋ยร, "ความนิยมของหัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทไทยในเรื่อง
 การประกอบอาชีพของคนหนุ่มสาว" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓), หน้า ๑๐๓.

กันด้วย นอกจากนี้แนวความคิดเห็นในเรื่องการเลือกอาชีพคนหนุ่มสาวของหัวหน้าครัวเรือนชายที่เคยย้ายถิ่นทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองน่าจะแตกต่างกันไปจากแนวความคิดของหัวหน้าครัวเรือนชายที่ไม่เคยย้ายถิ่นในทั้ง ๒ เขต เพราะการย้ายถิ่นของประชากรไทยมักเป็นการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมือง โดยเฉพาะย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นศูนย์กลางของความเจริญทันสมัยในทุก ๆ ด้าน ทำให้คิดว่าผู้ที่ย้ายถิ่นเข้ามาแม้มาอาศัยอยู่ชั่วคราวหรือตลอดไปก็ตาม ภาวะแวดล้อมแบบเมืองน่าจะมีส่วนทำให้ทัศนคติของผู้ย้ายถิ่นเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไป

ทางด้านเศรษฐกิจ หัวหน้าครัวเรือนเขตชนบทและเขตเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวตลอดจนอาชีพที่ประกอบอยู่ต่างกัน เช่น อาชีพค้าขายเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมน่าจะมีแนวความคิดเรื่องการเลือกอาชีพคนหนุ่มสาวแตกต่างกัน โดยเฉพาะอาชีพที่หัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทกำลังประกอบอยู่น่าจะมีอิทธิพลต่อเรื่องการเลือกอาชีพคนหนุ่มสาวอย่างยิ่ง เพราะประชากรในเขตชนบทส่วนมากมักยึดมั่นอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนวิถีชีวิตซึ่งได้ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมามากกว่าประชากรในเขตเมืองซึ่งพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านที่พบเห็นอยู่เป็นประจำ

ทางด้านประชากร หัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบทและเขตเมืองที่มีความแตกต่างกันด้านเชื้อชาติ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิตและจำนวนบุตรในอุดมคติน่าจะมีแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวแตกต่างกันด้วย

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาเฉพาะแนวความคิดของหัวหน้าครัวเรือนชายเท่านั้น โดยตามความคิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือนชายทั้งในเขตเมืองและในเขตชนบทว่า "ท่านคิดว่าโดยทั่วไปแล้วคนหนุ่มสาวควรประกอบอาชีพอะไรดีที่สุด" ทั้งนี้โดยจะพิจารณาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่จะเข้ามามีอิทธิพลต่อแนวความคิดของหัวหน้าครัวเรือนชายในเรื่องการเลือกอาชีพนี้บ้าง โดยจะนำเอาปัจจัยสำคัญ ๓ ประการ คือ ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และประชากรดังกล่าวแล้วเข้ามาร่วมพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

๑. ปัจจัยทางด้านสังคม อันได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา และ
ประสพการณ์ในการย้ายถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบทและเขตเมือง

๒. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
อาชีพของบิดาของหัวหน้าครัวเรือนชายและอาชีพของหัวหน้าครอบครัวในเขตชนบทและเขต
เมือง

๓. ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่และจำนวน
บุตรในอุดมคติของหัวหน้าครัวเรือนชายในเขตชนบทและเขตเมือง

จากนั้นก็จะศึกษาโดยละเอียดโดยแยกศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยทั้ง ๓ ประการนี้
ว่ามีส่วนสัมพันธ์กันอย่างไรต่อแนวความคิดในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาว และความคิด
เห็นเหล่านี้จะแตกต่างกันอย่างไรระหว่างเขตชนบทและเขตเมือง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษารังนี้มุ่งที่จะศึกษาหาข้อเท็จจริงโดยทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับแนวความคิด
ของหัวหน้าครัวเรือนชายเขตชนบทและเขตเมืองที่มีต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวว่าจะ
แตกต่างกันหรือไม่ประการใด ซึ่งอาจจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ประกอบการพิจารณาและ
ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพในการศึกษาอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

หัวข้อในการศึกษาโดยสังเขป

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิจัย

บทที่ ๓ ปัจจัยทางสังคมและทัศนคติต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาว

บทที่ ๔ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและทัศนคติที่มีต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาว

บทที่ ๕ ปัจจัยทางประชากรและทัศนคติที่มีต่อการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาว

บทที่ ๖ สรุปผลและขอเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาวិทยานิพนธ์ครั้งนี้ต้องการจะเปรียบเทียบถึงความแตกต่างในด้านความคิดของหัวหน้าครัวเรือนชายเขตชนบทและเขตเมืองในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาว โดยที่ยังมิได้มีผู้ใดทำการศึกษารื่องนี้ในแง่ที่โดยละเอียดมาก่อน จึงคาดว่าผลการศึกษานี้ จะช่วยให้ทราบถึงแนวความคิดของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพสังคมที่แตกต่างกัน เช่น ชนบทและเมืองว่าต้องการให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพอะไรในช่วงระยะเวลาอัน (ปี พ.ศ. ๒๕๑๒-๒๕๑๓) และจากการที่ได้ทราบถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้ทำให้สามารถนำการศึกษาที่ได้ไปศึกษาเปรียบเทียบกับสังคมอื่น ๆ หรือศึกษาดูความเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพในช่วงระยะเวลาต่อมาได้ เพราะคาดว่าแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวของหัวหน้าครัวเรือนชายในทั้ง ๒ เขตนี้จะเปลี่ยนแปลงไปทางสิ่งแวดล้อมและเวลาเปลี่ยนไป นอกจากนี้ผลการศึกษานี้อาจเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายในการพัฒนาประเทศได้ เมื่อได้ทราบแนวโน้มของความนิยมในการเลือกอาชีพของประชากรไทยแล้วรัฐบาลจะได้หาทางดำเนินงานวางแผนเพื่อทำให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศสอดคล้องกับความนิยมในเรื่องอาชีพของประชากรไทย

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

เขตเมือง	หมายถึง เขตเทศบาลทั่วประเทศที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษา
เขตชนบท	หมายถึง ส่วนอื่น ๆ ทั่วประเทศที่นอกเหนือไปจากเขตเมืองและตกเป็นตัวอย่างในการศึกษา
ทัศนคติต่อการเลือกอาชีพ	หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกมาในเรื่องความคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ
หัวหน้าครัวเรือนชาย	ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนชายทุกคนที่เป็นโสด, หม้าย, หย่าร้างหรือแยกกันอยู่ รวมทั้งหัวหน้าครัวเรือนชายที่กำลังอยู่กินกับภรรยาและอายุไม่เกิน ๖๐ ปี

- ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนและอาชีพของบิดาหัวหน้าครัวเรือน
- ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ อายุ จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ จำนวนบุตรในอุดมคติของหัวหน้าครัวเรือน
- อาชีพด้านวิชาชีพ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ วิชาการ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานบริหารธุรการ และจัดการดำเนินงานข้าราชการ เสมียน พนักงาน
- อาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ บริการ ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการค้า การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริการ การกีฬาและการละเล่นต่าง ๆ
- อาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกสิกรรม การประมง ล่าสัตว์ ป่าไม้
- ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ได้แก่ มาตรการที่สร้างขึ้นวัดฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเรียกว่า "ดัชนีความมั่งคั่ง" (Material Possession Score) ดัชนีนี้ได้มาโดยการสอบถามหัวหน้าครัวเรือนถึงสิ่งของเครื่องใช้ที่มีอยู่ในครอบครองและจะมีการให้คะแนนสิ่งของเครื่องใช้แต่ละชิ้น การกำหนดคะแนนสำหรับสิ่งของดังกล่าวจะแตกต่างกันสำหรับเขตชนบทและเขตเมืองคะแนนทั้งหมดที่รวมได้ในแต่ละครัวเรือนจะเป็นดัชนีบอกถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนนั้นๆ

อย่างไรก็ตามคะแนนรวมโดยเฉลี่ยใน
เขตชนบทจะน้อยกว่าในเขตเมืองมาก
จำนวนคะแนนตั้งของเครื่องใช้ที่กำหนดขึ้นไว้ในเขตชนบทและเขตเมือง เป็นดังนี้

ผู้
คือ

เขตชนบท

<u>รายการ</u>	<u>คะแนน</u>
รถจักรยาน	๘
รถจักรยานยนต์	๒๐
รถบรรทุกใหญ่	๔,๐๐๐
รถบรรทุกเล็ก	๑,๒๐๐
รถยนต์นั่ง	๑,๐๐๐
วิทยุ	๖
จักรเย็บผ้า	๒๔
นาฬิกาข้อมือหรือนาฬิกาข้อมือ	๘
ส่วนเสริม	๒
บ่อน้ำ	๑๐
บ่อน้ำและเครื่องสูบน้ำ	๑๐๐
พัดลม	๘
เตารีดไฟฟ้า	๓
โทรทัศน์	๕๐
หนังสือพิมพ์, นิตยสาร	๒๐
ตู้เย็น	๔๔
กระติกน้ำร้อนหรือน้ำเย็น	๑
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า	๔๔
เรือ	๑๖
เรือติดเครื่อง	๘๐

001864

เขตชนบทรายการคะแนน

บุ่ง	๒๐
เกวียน	๔,๐๐๐
ฉาง	๒๐
แทรกเตอร์มือ	๑,๕๐๐
ระหัดวิดน้ำเกรืองยนต์	๑๐๐
ระหัดวิดน้ำกำลังคน	๑๓
เครื่องพ่นน้ำรอกต้นไม้	๓๐

เขตเมืองรายการคะแนน

นาฬิกาเขวนหรือนาฬิกาข้อมือ	๑
วิทยุ	๑
เตารีดไฟฟ้า	๒
พัดลม	๓
จักรเย็บผ้า	๔
โทรทัศน์ขาวดำ	๕
รถจักรยาน	๕
ตู้เย็น	๕
หนังสือพิมพ์และแมกกาซีน	๕
จักรยานยนต์	๕
โทรทัศน์	๕
สเตอริโอ	๕
รถยนต์นั่งขนาดเล็ก	๑๐
เครื่องทำความสะอาดเปีย	๑๑

เขตเมือง

	<u>รายการ</u>	<u>คะแนน</u>
	เครื่องทำน้ำร้อน	๑๒
	โทรทัศน์สี	๑๓

ดัชนีความมั่งคั่ง^๑ หมายถึง ดัชนีที่จะใช้เป็นมาตรฐานวัดฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว โดยการพิจารณาถึงจำนวนสินค้าบริโภคประเภทดาวที่ครอบครัวนั้นถือไว้ในครอบครองอันจะเป็นเครื่องบ่งชี้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้นได้ เมื่อทราบจำนวนสินค้าบริโภคประเภทต่าง ๆ ของแต่ละครอบครัวแล้วจะกำหนดคะแนนสำหรับสินค้าบริโภคประเภทดาวดังกล่าวตามคะแนนมาตรฐานที่ตั้งไว้ แล้วนำคะแนนทั้งหมดที่ได้รวมกัน จะเป็นคะแนนรวมของครอบครัวนั้น ๆ คะแนนมาตรฐานของสินค้าบริโภคประเภทดาวมีดังนี้

- คะแนนร้อยละ ๐ - ๒๐ ได้แก่ครัวเรือนที่มีคะแนน ๐๐๐ - ๐๐๓ จัดเป็นพวกที่มีคะแนนต่ำสุด คือ ๒๐ คะแนน
- คะแนนร้อยละ ๒๑ - ๔๐ ได้แก่ครัวเรือนที่มีคะแนน ๐๐๔ - ๐๑๐ จัดเป็นพวกที่มีคะแนนค่อนข้างต่ำคือ ๔๐ คะแนน

---

^๑ดูรายละเอียดจาก กรมวิชาการ อักษรกุล, "ดัชนีที่ใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของประชากรในเขตเมืองของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕)

- คะแนนร้อยละ ๔๑ - ๖๐ ได้แก่ครัวเรือนที่มีคะแนน ๐๑๑ - ๐๑๗ จัดเป็นพวกที่มีคะแนนปานกลางคือ ๖๐ คะแนน
  - คะแนนร้อยละ ๖๑ - ๘๐ ได้แก่ครัวเรือนที่มีคะแนน ๐๑๘ - ๐๒๕ จัดเป็นพวกที่มีคะแนนค่อนข้างสูงคือ ๘๐ คะแนน
  - คะแนนร้อยละ ๘๑ ขึ้นไปได้แก่ ครัวเรือนที่มีคะแนน ๐๓๐ ขึ้นไป จัดเป็นพวกที่มีคะแนนสูงคือ ๑๐๐ คะแนน
- เชื้อชาติ^๕
- ในที่นี้มีได้วัดถึงระดับเชื้อชาติ แต่วัดโดยพิจารณาจากวัฒนธรรม และพิจารณาเพียงความเป็นไทยและความเป็นจีน
- คนไทย หมายถึงบุคคลที่ใช้นามสกุลไทย พูดภาษาไทยและไม่มี วัตถุประสงค์ที่แสดงความเป็นจีนไว้ในครอบครอง
- คนจีน หมายถึงบุคคลที่ใช้นามสกุลจีน พูดภาษาไทยและอาจมี หรือไม่มีวัตถุประสงค์ที่แสดงความเป็นจีนไว้ในครอบครองก็ตาม หรือ บุคคลซึ่งใช้นามสกุลจีน พูดภาษาจีน และอาจมีหรือไม่มีวัตถุประสงค์ ที่แสดงความเป็นจีนไว้ในครอบครอง
- คนไทย-จีน หมายถึงบุคคลซึ่งใช้นามสกุลไทย พูดภาษาไทยและ จีน ส่วนวัตถุประสงค์ที่แสดงความเป็นจีนนั้นอาจมีไว้ในครอบครองหรือ ไม่มีก็ได้ หรือบุคคลซึ่งใช้นามสกุลไทย พูดภาษาจีน และอาจมี หรือไม่มีวัตถุประสงค์ที่แสดงความเป็นจีนไว้ในครอบครอง หรือบุคคล ซึ่งใช้นามสกุลไทย พูดภาษาไทย และมีวัตถุประสงค์ที่แสดงความเป็นจีน ไว้ในครอบครอง

---

^๕กรรณิการ์ อักษรกุล, "ดัชนีที่ใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากร ในเขตเมืองของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕)

วัตถุประสงค์แห่งความจำเป็นอื่น หมายถึงที่บุตรแม่จีน รูปภรรยา
นำจับ ผู้หญิงหรือผู้ชายสูงอายุตามกฎหมายธรรมเนียมจีน
และหนังสือพิมพ์ภาษาจีน

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่
การย้ายถิ่น

หมายถึง จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันนี้ของคู่สมรส

- หมายถึง
๑. การย้ายข้ามเขตจังหวัด
  ๒. การย้ายข้ามเขตเทศบาลภายในจังหวัดหรือ
ภายในอำเภอ เช่น
    - ก. ย้ายจากในเขตเทศบาลไปนอกเขตเทศบาล
    - ข. ย้ายจากนอกเขตเทศบาลไปในเขตเทศบาล
    - ค. ย้ายจากในเขตเทศบาลหนึ่งไปอีกเขต
เทศบาลหนึ่ง